

Centrum för klinisk
forskning i Sörmland

Forskningsdagen

5 juni 2024

Program

Sammanfattningar av projekt

REGION
SÖRMLAND

UPPSALA
UNIVERSITET

Program

Tid: 5 juni kl. 09.00 – 16.00 (kaffe serveras från 08.30)

Plats: Konferensrum Pandion, Mälarsjukhuset, Eskilstuna

08.30-09.00	Registrering, kaffe/te och smörgås
09.00	Inledning och välkomsthälsning, Petri Olivius, forskningsdirektör, Pernilla Åsenlöf, prodekan vid medicinska fakulteten, Uppsala universitet
09.10-09.15	Mark Magnusson, administratör, Regionala sjukvårdsregionen Mellansverige
09.15-10.15	Pernilla Åsenlöf, prodekan vid medicinska fakulteten Uppsala universitet och professor i fysioterapi Titel: Kronisk smärta
10.15-10.30	Fika med kaffe/te och frukt
10.30-11.00	Emma Säfström - Avhandlingspresentation
11.00-11.30	Ulrika Nygren - Avhandlingspresentation
11.30-11.35	Kort paus
11.35-12.05	Ingrid Blixt – Avhandlingspresentation
12.05-13.05	Lunch
13.05- 13.15	Forskningspris – Barnhälsovården
13.20-14.20	Projektpresentationer, 23 forskare presenterar sin forskning i 5 sessioner
14.20-14.35	Fika
14.35-15.15	Projektpresentationer, 23 forskare presenterar sin forskning i 5 sessioner
15.20-15.50	Louise Karlsson, arbetsterapeut Gnesta VC och doktorand Högskolan Halmstad. Titel: Att främja en hållbar vardags- och arbetshälsa på individ-, grupp- och organisatorisk nivå
15.50	Avrundning, Lars Hjalmarsson

Avhandlingspresentationer

Samtliga presentationer kommer att hållas på svenska.

LOKAL: Pandion

Moderator: Petri Olivius

Tid	Namn	Titel
10.30-11.00	Emma Säfström	Kontinuitet i vården efter sjukhusvistelse på grund av hjärtrelaterade tillstånd - Patienternas uppfattning av kontinuitet samt dess samband med andra utfallsmått
11.00-11.30	Ulrika Nygren	Interprofessionella teambesök i svensk barnhälsovård - en resurs att utveckla. En studie om teamarbete ur sjuksköterskors, läkares och psykologers perspektiv
11.35-12.05	Ingrid Blixt	Ökat stöd underlättar fortsatt amning

Projektpresentationer

LOKAL: Pandion

Moderator: Staffan Eriksson

Tid	Namn	Titel
13.20	Gunnel Peterson	Effekt av nack-specifik träning med eller utan internet-stöd på rörlighet och muskeluthållighet i cervikalryggen vid långvariga besvär efter whiplashskada. En randomiserad kontrollerad studie
13.40	Jessica Stockman	Ankel-fotortosanvändning hos barn med cerebral pares – en kvalitativ studie
14.00	Maria Chatzi, Kent Jonsson	Myofasciella karaktäristiska hos kvinnor med generell smärta – en pilotstudie

LOKAL: Smaken

Moderator: Lena Nordgren

Tid	Namn	Titel
13.20	Andreas Wellhagen	Identifiera den kritiskt sjuke patienten
13.40	Staffan Hammarbäck	Patienters levda erfarenhet av att möta ambulanspersonal medan de befinner sig i en suicidal process
14.00	Hampus Sjöstedt	Using mobility to rule out critical illness among hospital in-patients
14.35	Arish Ibrahim	Långtidseffekter av COVID-19 på lung- och hjärtfunktion – en nationell multicenterstudie
14.55	Petronella Bjurling Sjöberg	Från hotande kaos till tillfällig ordning: en grounded theory-studie av eskaleringsprocessen av intensivvård under COVID-19

Projektpresentationer

LOKAL: Hjärtat

Moderator: Eugen Wang /Ove Axelsson

Tid	Namn	Titel
13.20	Ove Axelsson	Information till gravida kvinnor om fosterdiagnostik
13.40	Joakim Lundvik	Risikfaktorer för resistens mot ciprofloxacin hos patienter på akutmottagning
14.00	Peter Benedek	Identifiering av individer med familjär hyperkolesterolemi, FH genom NCS-crossökning
14.35	Thorne Wallman	Antibiotikaförskrivning - digitala vårdgivare jämfört med traditionell primärvård – En registerstudie bland de fyra svenska större digitala vårdgivarna och Primärvården i Region Sörmland
14.55	Eugen Wang	Har valet av primär behandling vid hög risk icke-muskelinvasiv blåscancer betydelse för den cancerspecifika överlevnaden?

Projektpresentationer

LOKAL: Lukten

Moderator: Lars Hjalmarsson

Tid	Namn	Titel
13.20	Joline Asp	Placentära förändringar efter alkoholexponering under graviditet
13.40	Ingrid Hedström	Grammatisk förmåga och funktionell hörsel i olika ljudmiljöer hos 4–6 åriga barn med prelingual ensidig hörselnedsättning
14.00	Elin Stavré- Eriksson	Beskrivning av sju individer med predicerad haploinsufficiens av Benmorfogenesprotein 2 genen (BMP2) inklusive en tidigare icke beskriven duplikation av två baspar i BMP2-genen
14.35	Malin Sveijer	Livskvalitet efter Langerhans cellhistiocytos i barndomen
14.55	Linus Johnsson	”Yrkets röst”: En hörnsten i en allmänmedicinsk etik?

LOKAL: Känseln

Moderator: Linda Swanson

Tid	Namn	Titel
13.20	Amadeus Bergsten	Prediktiva faktorer för behandlingsutfall hos vuxna med sömnapné
13.40	Eva Åndell	Utvärdering av sömnsvårigheter hos barn med hjälp av SLEEP DISTURBANCES SCALE FOR CHILDREN (SDSC)
14.00	Florim Delijaj	Effekten av telemedicinsk uppföljning på följsamheten av CPAP behandling för sömnapné
14.35	Pernilla Abrahamsson	Att tala eller inte? En psykometrisk studie av ett instrument som mäter kontextokänsligt undvikande.
14.55	Sanna Tikkaja	Barnfridsbrott - en deskriptiv studie bland ungdomar som bevittnat våld bland vuxna i sin familj

Avhandlingspresentationer

LOKAL: Pandion

TID: 10.30

Kontinuitet i vården efter sjukhusvistelse på grund av hjärtrelaterade tillstånd - Patienternas uppfattning av kontinuitet samt dess samband med andra utfallsmått

Emma Säfström, Medicine doktor, leg. Sjuksköterska, verksamhetsutvecklare, Medicinkliniken, Nyköpings lasarett

Hjärtsjukdom är en vanlig anledning till att behöva vårdas på sjukhus. När patienter skrivs ut från sjukhuset fortsätter behovet av vård, vanligtvis genom uppföljning på en specialistmottagning eller inom primärvården. Detta innebär en övergång från en vårdgivare till en annan, och då är det viktigt att vården är sammanhållen och upplevs som kontinuerlig.

Syftet med avhandlingen var att förbättra vården för patienter med hjärtsjukdom vid utskrivning från sjukhus genom att undersöka kontinuiteten i vården från patienternas perspektiv och att utvärdera hur kontinuitet påverkar utfallet för patienterna.

Olika metoder användes för att samla in data, bland annat intervjuer och enkäter. Frågeformuläret "The Patient Continuity of Care Questionnaire" (PCCQ), som mäter patienters uppfattning av kontinuitet, översattes och anpassades till svenska. Analyser av den svenska versionen visade på goda mätegenskaper och hög tillförlitlighet. Totalt har 1000 patienter inkluderats i studierna, de har vårdats på grund av hjärtsvikt, hjärtinfarkt, förmaksflimmer och kärlkramp. Medelåldern var 72 och 34% var kvinnor. Resultaten visade att patienter upplever brister i kontinuitet speciellt när det handlar om att samordna vården mellan olika vårdgivare. Resultatet visade också att det finns skillnader i uppfattningen av kontinuitet, beroende på kön, ålder och diagnos. I avhandlingen utvecklades också en modell som kunde bekräfta vår hypotes att patienter som upplever högre grad av kontinuitet också upplever högre grad av kontroll över sin hjärtsjukdom, och i högre utsträckning utför egenvård.

LOKAL: Pandion

TID: 11.00

Interprofessionella teambesök i svensk barnhälsovård - en resurs att utveckla. En studie om teamarbete ur sjuksköterskors, läkares och psykologers perspektiv

Ulrika Nygren, Medicine doktor, Vårdutvecklare, Distriktssköterska, Barnhälsovården Sörmland, Hälsoval

Bakgrund

Teamarbete förordas internationellt och nationellt. I det svenska barnhälsovårdsprogrammet ingår teamarbete. Syftet med avhandlingsarbetet var att ta fram kunskap om teamarbete inom svensk barnhälsovård samt vilka faktorer som påverkar teamarbetet på individnivå, organisationsnivå och samhällsnivå.

Metod

Avhandlingens fyra studier har använt både kvantitativ, kvalitativ och mixad design. Data för studie I-III samlades in genom en nationell webbenkät. I studie IV samlades data in genom sju fokusgrupper. Deltagarna i studierna utgjordes av sjuksköterskor, läkare och psykologer inom svensk barnhälsovård.

Resultat

Fysiska möten i form av teambesök och samverkan i gemensamma föräldragrupper visades ha signifikanta positiva samband med uppfyllda mål och möte av barns och familjers behov. Teambesök som distribuerades på rätt sätt, vid rätt tidpunkt och med rätt individer ansågs generera i samarbetsvinster för alla inblandade. Däremot ansågs teambesök med dysfunktionella team kunna leda till merarbete eller andra negativa konsekvenser. Trots hög förekomst av teambesök inom svensk barnhälsovård sågs en ojämlig och orättvis distribution kopplat till individuella, organisatoriska och samhälleliga faktorer. Samlokalisering i familjecentral främjade teambesök.

Slutsats

Teambesök organiserade efter barn och familjers unika behov och i enlighet med proportionerlig universalism, verkar vara ett effektivt sätt att möta av barns och familjers unika behov inom barnhälsovården. För utveckling av kompetenta team som erbjuder teambesök med innehåll och intensitet i proportion till barn och familjers behov behövs strukturer och processer på individuell, organisatorisk och samhällelig nivå.

Avhandlingspresentationer

LOKAL: Pandion

TID: 11.35

Ökat stöd underlättar fortsatt amning

Ingrid Blixt, Medicine doktor, Samordningsbarnmorska, Kvinnoklinikerna Sörmland

Bakgrund

Amning har viktiga hälsofördelar för spädbarn. Under graviditeten uppger en majoritet av kvinnorna att de planerar att amma, men de slutar ofta tidigare än de vill eftersom de möter många hinder. Det övergripande syftet var att utforska kvinnors uppfattningar om vad som hjälper dem att amma och förmedla till vårdpersonal angående vilket amningsstöd de vill ha. Vidare var syftet att utvärdera ett amningsstödprogram baserat på WHO:s tio steg till framgångsrik amning.

Metod

I artikel I och II användes en kvalitativ design. I artikel III utvärderades ett amningsstödsprogram med en före och efter design. Artikel IV använde en utforskande, longitudinell och kvalitativ design.

Resultat

Avhandlingen visar att det är både komplext och mångfacetterat att stödja kvinnor att fortsätta amma. Vårdpersonalen ska ge ett uppdaterat och evidensbaserat stöd på ett lyhört och individanpassat sätt för att hjälpa mammorna att nå sina amningsmål. Programmet förbättrade vårdpersonalens tillit till sin förmåga att ge stöd i linje med WHO:s tio steg till framgångsrik amning. Partners som deltog i amningsstödsprogrammet kände sig delaktiga och upplevde att föräldrarna samarbetade i amningsprocessen. Stödet gjorde att partnern kände sig trygg.

Sammanfattning

Det är avgörande att förstå föräldrars uppfattningar och upplevelser av amning när man stödjer kvinnor att amma. Vårdpersonalen har viktiga roller när det gäller att ge strukturerat amningsstöd till båda föräldrarna under hela amningen.

Lokal: Pandion

TID: 13.20

Effekt av nack-specifik träning med eller utan internet-stöd på rörlighet och muskeluthållighet i cervikalryggen vid långvariga besvär efter whiplashskada. En randomiserad kontrollerad studie

Gunnel Peterson, Docent, Med. Dr., leg fysioterapeut, Division Primärvård, Hälsoval, VC Linden, Kullbergsska sjukhuset

Bakgrund: Upp till 50% av de som får en whiplashskada, har kvarstående nackbesvär många år efter skadan, s.k. whiplash-associated disorders (WAD) och har nedsatt rörlighet och muskeluthållighet i nacken. Syftet med studien var att utvärdera effekten av 3 månaders nack-specifik träning på muskeluthållighet och rörlighet i nacken.

Metod: Personer med långvarig WAD grad II och III (< 6 mån> 5år) lottades till nack-specifik träning med internet-stöd (NSEIT) eller samma träning övervakad hos fysioterapeut (NSE). Vi utvärderade aktivering av djupa nackmuskler med cranio-cervical flexion test (CCFT), ventral och dorsal nackmuskeluthållighet (NME), aktiv nackrörlighet (ACROM) och nacksmärta. Analys; linear mixed models analys av CCFT, NME, ACROM och nacksmärta med tidpunkt när mätningar utfördes (baseline, 3-, 15-mån) och grupp (NSEIT, NSE) som fixed effects.

Resultat: Totalt 140 personer deltog, 70 i varje grupp. Vid 3 och 15 mån. var deltagande personer i NSEIT 61 (87%) resp. 50 (71%) och i NSE 59 (84%) resp. 50 (71%). Det var ingen skillnad mellan NSEIT och NSE vid 15 mån uppföljningen. Båda grupperna förbättrades signifikant över tid för alla utfallsmått ($p < 0.001$) till 3- och 15-mån, effect size (ES) mellan 0.64 - 1.35 (ACROM, CCFT, dorsal NME, smärta), and ES mellan 0.22 - 0.42 i ventral NME.

Slutsats: Både NSEIT and NSE visad signifikanta och kvarstående förbättringar för rörlighet och muskelfunktion i nacken och kan användas vid rehabilitering av kronisk WAD.

Lokal: Pandion

TID: 13.40

Ankel-fotortosanvändning hos barn med cerebral pares – en kvalitativ studie

Jessica Stockman, FT, doktorand, Habiliteringsmottagningen Nyköping

Bakgrund Ankel-fotortos (AFO) är den mest använda ortosen hos barn med cerebral pares (CP). Den största gruppen AFO-användare är barn mellan 6-12 år. AFOs kan förbättra steglängd, gånghastighet och stabilitet, trots det slutar många ungdomar använda ortoser när de blir äldre. Vi ville utforska uppfattningar och erfarenheter av AFO användning hos barn/ungdomar med cerebral pares och deras föräldrar, med fokus på aktivitet och delaktighet.

Metod: Kvalitativ intervjustudie med fenomenologisk ansats. Nio AFO-användare med cerebral pares, 8-16 år gamla, och deras föräldrar intervjuades. Intervjuerna transkriberades och analyserades i programvaran Nvivo.

Resultat: Analysen resulterade i fyra kategorier: "Stödjer delaktighet" och "Kräver anpassning" relaterar till hur AFOs stödjer eller hindrar aktivitet/delaktighet. Kategorin "Den bara finns där" relaterar till känslan runt ortosen och slutligen "Om jag kunde" innefattar tid och handlar om erfarenheter från användningen av AFOs och vad man skulle vilja ändra.

Slutsats:

En positiv inställning till AFO användning är direkt kopplad till förståelse för och upplevelse av nyttan. Både barn och föräldrar har konkreta reflektioner som direkt skulle möjliggöra förbättringar i ortosprocessen. Att involvera familjerna i utformning och målformulering möjliggör funktionella ortoser som används, och vid behov fortsätter användas, när barnen växer. En flexibel tillverknings- och injusteringsprocess lyfts fram av föräldrarna, liksom utvärdering och förståelse för användningens kontext och tillväxning.

Lokal: Pandion

TID: 14.00

Myofasciella karaktäristiska hos kvinnor med generell smärta – en pilotstudie

Maria Chatzi, ST-läkare i rehabiliteringsmedicin och Kent Jonsson, Leg.Sjukgymnast, MSc, specialist i smärta och smärtrehabilitering, båda Rehabiliteringsmedicinska kliniken, Nyköpings lasarett

Bakgrund

Vid undersökning av personer med generell smärta finns det en utbredd palpationsömhet. Ömheten kan variera över olika områden och undersökaren kan uppleva att den ökade ömheten är förknippad med områden som har ett ökat motstånd när man trycker i vävnaden. Något sådant samband har dock inte studerats vid generell smärta. Syftet med den här pilotstudien var att undersöka tonus och elastiska egenskaper i myofasciella strukturer hos kvinnor med generell smärta och jämföra med friska kontroller. Ett sekundärt syfte var att titta på associationer med tryckömhet och upplevd stress.

Metod

Femton kvinnor med generell smärta och 18 friska kontroller matchade för ålder och kön deltog i denna tvärsnittsstudie. Myoton användes för att undersöka egenskaper i m.Masseter, m.Trapezius och m.Anterior tibialis, i form av tonus, styvhet och elasticitet. För att undersöka tryckömhet användes algometri. Undersökningarna utfördes på både höger och vänster sida. Självs kattad upplevd stress och smärta utvärderades också.

Resultat

Kvinnor med generell smärta hade signifikant högre upplevd stress, högre upplevd smärta både vid självskattning och algometri jämfört med friska kontroller. Kvinnor med generell smärta hade lägre tonus och styvhet på både höger och vänster sida i m.Tibialis anterior. För m.Masseter och m.Trapezius fanns ingen signifikant skillnad. Det fanns ingen korrelation mellan myofasciella egenskaper och algometri eller upplevd stress.

Slutsats

Kvinnor med generell smärta hade lägre tonus och styvhet i underbensmuskulatur jämfört med friska kontroller. Det fanns inget samband med vare sig smärta eller upplevd stress.

Lokal: Smaken

TID: 13.20

Identifiera den kritiskt sjuke patienten

Andreas Wellhagen, Specialistläkare i Anestesi och Intensivvård, Anestesikliniken Nyköpings Lasarett

Bakgrund

Kritisk sjukdom är vanligt och potentiellt livshotande om inte korrekta åtgärder sätts in i tid. Därför behöver ett sjukhus sätt att identifiera kritiskt sjuka patienter tidigt. Ett optimalt system för att identifiera patienter som är kritiskt sjuka underlättar kliniska åtgärder, har låg risk för felberäkningar och kräver minimala resurser.

Metod

Vi har jämfört tillförlitligheten att förutspå död i ett enklare verktyg, Danger Signs (DS) med ett mer avancerat, National Early Warning Score (NEWS) som används mycket idag. Under tre olika dagar undersöktes alla inneliggande patienter i Regions Sörmland och deras vitalparametrar registrerades (N=1269). Senare hämtades data in från journaler angående död inom 24h, 48h och 30 dagar.

Resultat

Våra resultat visar att DS har något lägre tillförlitlighet än NEWS, sensitivitet på 40% respektive 60%, samt specificitet på 89% respektive 96% för mortalitet inom 24h.

Diskussion

Den lägre tillförlitligheten hos DS jämfört med NEWS skulle kunna vara acceptabel i en klinisk vardag under förutsättningen att DS har lägre risk för felberäkningar och drar mindre resurser än NEWS. Resultaten är dock beräknade på väldigt få utfall varför de måste tolkas med försiktighet

Lokal: Smaken

TID: 13.40

Patienters levda erfarenhet av att möta ambulanspersonal medan de befinner sig i en suicidal process

Staffan Hammarbäck, Specialistsjuksköterska inom ambulanssjukvård/ doktorand vårdvetenskap, Ambulanssjukvården Sörmland/ Linnéuniversitetet

Bakgrund

De flesta patienter har kontakt med sjukvård året innan suicid och ambulanspersonal möter patienter i alla faser av en suicidal process. Traditionellt sätt är fokus inom ambulanssjukvården på akutmedicinska tillstånd och att möta patienter i en suicidal process kan vara utmanande för personalen. Patienter beskriver en ambivalens mellan liv och död och processen karaktäriseras av känslor av ensamhet, mörker och misslyckande samtidigt som det finns en längtan efter att bli sedd och förstådd. Syftet med studien var att belysa mötet med ambulanspersonal utifrån de levda erfarenheterna hos patienter som befunnit sig i en suicidal process.

Metod

Kvalitativ design med fenomenologisk hermeneutisk ansats. Femton narrativa intervjuer genomfördes med åtta deltagare som hade levd erfarenhet av att möta ambulanspersonal i samband med suicidalitet. Studien har godkännande från Etikprövningsmyndigheten.

Resultat

Analysen resulterade i huvudtemat ”att navigera sig själv genom den andras ögon”. Mötet med ambulanspersonal innebär att vara i underläge och osäker på sitt mänskliga värde. Ambulanspersonalens bemötande och kommunikation kan antingen befästa tanken om sig själv som en börda eller inge hopp om ett uthärdligt liv om personalen visar medkänsla, lyssnar och försöker förstå.

Slutsats

Mötet med ambulanspersonal kan vara början på återhämnning för patienter som befinner sig i en suicidal process.

Lokal: Smaken

Tid: 14.00

Using mobility to rule out critical illness among hospital in-patients

Hampus Sjöstedt, ST-läkare Internmedicin, Medicinkliniken Nyköpings lasarett

Bakgrund

En åldrande befolkning och ökad komplexitet gör att effektiv resursanvändning blir allt viktigare inom sjukvården. Denna studie undersöker det prognostiska värdet av att självständigt kunna gå fem steg, som ett bedömningsverktyg för att utesluta kritisk sjukdom. Verktuget har använts i triage vid katastrofsituationer och har visat sig effektivt i olika globala vårdmiljöer.

Metod

Vi använde CRISPOS-kohorten med 1861 inneliggande från fyra sjukhus, där vitalparametrar inklusive rörlighetsbedömning och dödlighetsutfall samlats in. Diagnostisk prestanda för oförmåga att gå (IATW) och National Early Warning Score >4 eller en enskild parameter >2 (NEWS >4) analyserades med dödlighet under vårdtillfället som utfall.

Resultat

60% av patienterna visade nedsatt rörlighet och 6,8% av dessa avled under vårdtillfället. IATW-testet hade en högre sensitivitet (86,4% vs. 65,9) men en lägre specificitet (41,3% vs. 79,6% jämfört med NEWS >4 för utfallet död på sjukhus. Detta reflekterade sig i ett lägre positivt prediktivt värde (PPV) för IATW (6,8% vs 13,9%) men ett högre negativt prediktivt värde (NPV) för IATW (98,4% vs 97,9%). En sekventiell modell där IATW-testet användes som initial screening följt av test för NEWS>4 tycks kombinerade styrkorna från båda testen med sensitivitet 61,4%, specificitet 84,6%, PPV på 16,5% och NPV på 97,7% för utfallet död på sjukhus.

Slutsats

Studien tyder på att IATW-testet erbjuder en lovande metod för att utesluta kritisk sjukdom särskilt i.

Lokal: Smaken

Tid: 14.35

Långtidseffekter av COVID-19 på lung- och hjärtfunktion – en nationell multicenterstudie

Arish Ibrahim, läkare, Klinisk fysiologi och nuklearmedicin, Region Sörmland

Bakgrund

I efterdyningar av coronavirus 2019 (COVID -19) epidemin är det fortfarande många frågor som lämnats obesvarade. Långtids COVID och dess patofysiologi är fortfarande ett mysterium både för vårdpersonal och patienter. Patienterna utreds många gånger med bland annat lungfunktionstester, arbetsprov och ergospirometri (en typ av arbetsprov med analys av andningsgaser) för långvariga och besvärliga symtom.

Metod

Studiepopulationen består av patienter som lider av långtids COVID och som remitterats till klinisk fysiologi-avdelningar för utredning. Patienterna har i samband med deltagandet fyllt i formulär med gradering av livskvalitet, symptom, samsjuklighet mm. I denna delstudie kommer vi att undersöka patienterna som utfört ergospirometri som en del av sin utredning. Inklusionskriterierna är genomgången SARS-CoV-2 infektion (misstänkt eller verifierad med PCR), > 18 år, pratar svenska och symtom som klinikerna tror kan härledas till långtids COVID.

Resultat

Vi har samlat in 95 patienter från Lund, Västerås, Uppsala och Linköping och är i processen att sammanföra ergospirometridata med enkäterna för att hitta samband som kan ge en ökad förståelse för vad som fysiologiskt kan tänkas ligga bakom patienternas besvär och på så sätt att kunna hitta rätt behandling, ge klinikerna vägledning i utredningsförfarandet och styra vad framtida forskning ska fokusera på.

Lokal: Smaken

TID: 14.55

Från hotande kaos till tillfällig ordning: en grounded theory-studie av eskaleringsprocessen av intensivvård under COVID-19

Petronella Bjurling-Sjöberg, medicine doktor, leg. intensivvårdssjuksköterska, patientsäkerhetssamordnare, associerad forskare IFV, Uppsala universitet

Bakgrund

Covid-19 pandemin medförde lidande som inte ska förringas men skapade också lärdomar och möjlighet till utveckling. Resiliens i hälso- och sjukvården innebär förmåga att på olika systemnivåer anpassa sig till utmaningar och förändringar för att upprätthålla en hög vårdkvalitet. Projektet ResCOV syftar till att förstå resiliens under pandemin, hur omställningar av vården hanterades ur både individ- och systemperspektiv och med vilka konsekvenser för patientsäkerhet, arbetsförhållanden och etik.

Metod

En explorativ design baserad på Grounded Theory tillämpas i flera delstudier. Föreliggande två studier baseras på data från första pandemivågen i form av skriftliga berättelser och intervjuer med chefer och medarbetare av olika yrkeskategorier inom intensivvården (IVA) i två regioner (n 70). Analys med konstant jämförande metod genomfördes för att först få en övergripande förståelse av IVA-eskaleringen och därefter genom en sekundär analys få en fördjupad förståelse av resiliens inom omvårdnaden under dessa extraordinära förhållanden.

Resultat

En konceptuell modell över IVA-eskaleringen och 41 rekommendationer för optimal resiliens (publicerat) samt en modell över hur resiliens kom till uttryck inom IVA-omvårdnaden har genererats (preliminära resultat).

Slutsats

Data från pandemin är användbar för ökad förståelse av resiliens inom hälso- och sjukvården, vilket är till klinisk nytta för ordinarie verksamhet och för stärkt beredskap inför eventuella framtida kriser.

Lokal: Hjärtat

TID: 13.20

Information till gravida kvinnor om fosterdiagnostik

Ove Axelsson, seniorprofessor/överläkare, Region Sörmland/Uppsala universitet

Bakgrund

Gravida kvinnor har ofta bristfällig kunskap för att kunna fatta informerade beslut om fosterdiagnostik. Vårdpersonal har inte alltid tillräcklig kunskap för att informera om fosterdiagnostik.

Metod

Vi har använt Q-sortering för att undersöka gravida kvinnors behov av information inför beslut om fosterdiagnostik. Fyrtiofem kvinnor erhöll 50 påståenden om vad som är viktig information inför fosterdiagnostik och påståendena skulle prioriteras från mest viktigt till minst viktigt. Därefter utfördes Q-faktor analys.

Resultat

Tre grupper av kvinnor identifierades. Grupp 1 önskar stegvis information, dvs de vill ha information om screeningmetoderna men tillstånden (t ex Downs syndrom) vill de informeras om bara då screeningen tyder på ökad sannolikhet. Grupp 2 ser beslutsfattandet som en kontinuerlig process där det är paret, som gemensamt tar besluten. Grupp 3 önskar få mest tänkbara, goda och objektiva information så tidigt som möjligt och anser att besluten ligger hos kvinnan.

Slutsats

Resultaten visar att kvinnor prioriterar olika, vilket i sin tur talar för att informationen bör ges på individ- och inte på gruppnivå.

Lokal: Hjärtat

Tid: 13.40

Riskfaktorer för resistens mot ciprofloxacin hos patienter på akutmottagning

Joakim Lundvik. Infektionsläkare, Infektionskliniken Mälarsjukhuset

Bakgrund

På grund av ökande resistens blir ciprofloxacin (cipro) ett allt mindre tillförlitligt förstahandsmedel för empirisk behandling av febril urinvägsinfektion (UVI). Syftet med studien var att kartlägga riskfaktorer för resistens mot cipro hos patienter som söker på akutmottagningen med UVI.

Metod

Retrospektiv observationsstudie.

Resultat

Totalt inkluderades 857 patienter med UVI. Resistensen mot cipro var i genomsnitt 15% (män 20%, kvinnor 12%). Manligt kön, urologisk sjukdom, diabetes mellitus, tidigare antibiotikaresistens, sjukhusvård senaste 6 månaderna, UVI senaste 6 månaderna eller användning av cipro senaste 6 månaderna visade alla en statistisk signifikant association med resistens mot cipro. Patienter med 0-1 riskfaktorer hade 9,4% resistens mot cipro och patienter med ≥ 2 riskfaktorer hade 23% resistens. Bland ciproresistenta isolat var korsresistensen 5,4% mot tobramycin, 1,7% mot amikacin och 4,1% mot ceftriaxon.

Slutsats

Studien identifierade flera signifikanta riskfaktorer för resistens mot cipro och förekomsten av korsresistens mot intravenösa antibiotika som kan ges i tillägg till cipro i väntan på odlingsvar. Hos patienter med 0-1 riskfaktorer var risken för resistens fortfarande $< 10\%$ vilket är acceptabelt i flertalet fall. Resultaten kan ge vägledning i valet av empirisk behandling för febril UVI på akuten.

Lokal: Hjärtat

Tid: 14.00

Identifiering av individer med familjär hyperkolesterolemi, FH genom NCS-crossökning

Peter Benedek, PhD, överläkare, Medicinkliniken Nyköpings lasarett

Bakgrund

Familjär hyperkolesterolemi, FH är en vanlig dominant nedärvd sjukdom med en prevalens på 1/311. FH orsakar kraftigt förhöjt LDL-kolesterol och är starkt förknippad med prematur hjärtinfarkt och för tidig död. Genom tidig diagnos och insättande av kolesterolsänkande läkemedel kan sjukdomens komplikationer förhindras. FH är kraftigt underdiagnostiserat och uppskattningsvis är endast 15 % av den svenska FH-populationen identifierade.

Metod

Genom ett datauttag från NCS-cross för prover tagna inom slutenvården mellan åren 2019-2021 där LDL-kolesterol > 4,9 mmol/l för individer < 46 år och > 6,4 mmol/l för individer > 45 år identifierades 187 potentiella FH-patienter. Patienter med känd FH-diagnos (44 st) och patienter med sekundär hyperkolesterolemi (83 st) exkluderades. 60 potentiella FH-patienter inkluderades i studien och erbjöds utredning och behandling. Förstegradssläktingar till patienter som uppfyllde diagnoskriterierna för FH erbjöds att inkluderas i studien för FH-screening.

Resultat

Av de 48 patienter som samtyckte till utredning uppfyllde 27st (56%) kriterierna för FH och genom kaskadscreening av förstegradssläktingar identifierades ytterligare 14 personer med FH.

Slutsats

Studien visar att utredning av höga nivåer av LDL-kolesterol är en effektiv metod att identifiera individer med FH. Trots detta erbjuds sällan patienten utredning och därmed förblir patientens förstegradssläktingar odiagnostiserade och löper hög risk att drabbas av kardiovaskulära komplikationer.

TID: 14.35

Antibiotikaförskrivning - digitala vårdgivare jämfört med traditionell primärvård – En registerstudie bland de fyra svenska större digitala vårdgivarna och Primärvården i Region Sörmland

Thorne Wallman, Docent, Leg läk spec Allmänmedicin, Medicinsk Rådgivare, Hälsovalsstaben Region Sörmland, Eskilstuna

Bakgrund

Digitala sjukvården (DvG) har ökat kraftigt. De största aktörerna ingår i denna studie och har sina säten i Sörmland. Media och traditionell sjukvård har hävdade att DvG överförskriver antibiotika.

Metod

Antibiotikaförskrivning baserat på ATC-koder för invånare i Region Sörmland från 2020-01 -2021-03 utfärdade av DvG (studiegrupp) och vårdcentralerna i Sörmland (VCD) (kontrollgrupp) inkluderades. Information om mötes-/besöksdatum, personalkategori, ICD-10-diagnoskoder, ATC-koder för förskrivna läkemedel, samt patientens ålder och kön hämtades från Privera och NCS Cross rapporteringssystem i Region Sörmland. Enkla skillnader mellan kontinuerliga variabler testades med Students t-test och skillnader mellan kategoriska variabler med χ^2 -test. Effekter av vårdgivare på antibiotikabehandlingar för sex diagnoser enligt Strama komparerades för åldersskillnader och kön i en multivariat analys.

Resultat

Totalt inkluderades 160 238 vårdbesök av sörmlänningar (68 332 personer), varav 18 433 fick infektionsdiagnos. Det var stora skillnader i ålder och kön mellan DvG vs VCD-besökare. Antibiotika, ATC-koderna J01A–J01X förskrevs vid 9,3 % av besöken hos VCD jämfört 6,1 % av besöken hos DvG. Dessutom resulterade 61,3 % av besöken med infektionsdiagnos hos VCD i antibiotikaförskrivningar, jämfört med 25,7 % hos DvG Oddsquoten för att få ett antibiotikarecept hos DvG var 0,23–0,39 jämfört med ett VCD.

Slutsats

Antibiotika ordinerades i betydligt lägre grad vid DvG-besök än på VCD

Lokal: Hjärtat

TID: 14.55

Har valet av primär behandling vid hög risk icke-muskelinvasiv blåscancer betydelse för den cancerspecifika överlevnaden?

Eugen Yuhui Wang, med dr, leg läkare, specialist i Urologi, Centrum för Klinisk Forskning, Region Sörmland, Uppsala universitet

Bakgrund: Urinblåsecancer är den vanligaste cancerformen i urinvägarna och drabbar cirka 2500 personer per år i Sverige. Vid upptäckt av cancer, växer cirka två tredjedelar av blåscancer på slemhinnans ytskikt (stadium Ta) eller i tunna kärl eller och bindvävsskiktet under slemhinnan (stadium T1). Risken för spridning till andra delar av kroppen är liten vid grad 1- och 2-tumörer i stadium Ta. Övriga ytliga tumörtyper s.k. hög-risk, non-muscle-invasive bladder cancer (NMIBC), innebär en risk för senare övergång till djupväxande cancer och sprida sig. Av det skälet överväger man vid NMIBC ofta två typ av kompletterande behandling med Bacillus Calmette-Guérin (BCG) instillation eller direkt radikal cystektomi(RC). Det finns inga jämförande studier mellan dessa två behandlingar. Med hjälp av data i nationella blåscancerregister har vi genomfört jämförelse.

Metod: Variabler så som diagnoskod- datum, PAD svar, initiala behandlingsmetod, tid till tumörprogress/recidiv, sekundär behandlingsmetod /cystektomi, dödsdatum, dödsorsak plockas ut ur BladderBase. Studien är av epidemiologisk karaktär och statistisk analys kommer att följa.

Resultat: Två år efter diagnosen var den cancerspecifika dödsrisken 3,5 gånger högre för RC-behandlade patienter än för BCG-behandlade patienter. I den instrumentella variabelanalysen var till förmån för BCG. Motsvarande siffra för riskskillnad av alla orsaker var också sämre för RC jämfört med BCG.

Slutsats: Initial BCG-installation med eller utan fördröjd RC hade bättre cancerspecifika överlevnadsmöjligheter än initial RC för patienter med högrisk NMIBC baserat på befolkningsbaserade data i Sverige. Denna trend var liknande när en simulerad randomiserad studieanalys testades för att kontrollera för 'confoundings'.

Lokal: Lukten

Tid: 13.20

Placentära förändringar efter alkoholexponering under graviditet

Joline Asp, Doktorand KBH Uppsala och CKF Sörmland, Specialistläkare Kvinnokliniken Nyköping

Alkoholkonsumtion under graviditet är ett globalt hälsoproblem. In vitro studier har visat att alkohol kan minska placentas kapacitet att transportera nutrienter. Syftet med detta projekt är att utforska hur alkoholexponering under graviditet påverkar placentärt genuttryck.

I denna studie använde vi oss av 99 placentor från en kohortstudie, the Safe Passage Study, som är en prospektiv studie designad att undersöka associationer mellan prenatalt alkoholbruk och maternella/neonatala utfall. Vi jämförde en kontrollgrupp (ingen alkoholkonsumtion) med tre olika grupper med olika nivåer av alkoholkonsumtion under graviditet.

Transkriptomet analyserades med sekvensering av mRNA från paraffinbäddat placentamaterial. Isolering, kvalitetskontroll och sekvensering har gjorts av TATAA Biocenter i Göteborg. Metor för genuttryck var 3'mRNA-seq. Biblioteken preparerades med QuantSeq 3' mRNA-Seq Library Kit FWD (Lexogen) för Illuminaplattformen. Kvalitetskontroll gjordes med kapillär elektrofores.

Det finns inga preliminära resultat. Frågor som förhoppningsvis kan besvaras är: Hur påverkar alkoholkonsumtion under graviditet placentärt RNA? Påverkar berusningsdrickande placentärt mRNA?

Lokal: Lukten

Tid: 13.40

Grammatisk förmåga och funktionell hörsel i olika ljudmiljöer hos 4-6 åriga barn med prelingual ensidig hörselnedsättning

Ingrid Hedström, leg. logoped på Hörsel- och dövutbildningen

Bakgrund

Syftet med studien var att undersöka grammatiska förmågor samt påverkan av funktionell hörsel i olika ljudmiljöer, hos 4–6 åriga barn med prelingual ensidig hörselnedsättning i jämförelse med jämnåriga normalhörande barn.

Metod

Åtta barn med ensidig hörselnedsättning och 16 normalhörande barn deltog. Bakgrundsformulär om barnets hörsel, generella utveckling och omgivningsfaktorer samlades in. Skattningsformulär om barnets funktionella hörsel samlades in. Grammatiska förmågor testades med TROG-2 och Gramba.

Resultat

Det var högre andel barn med ensidig hörselnedsättning som hade resultat lägre än genomsnittet för åldern på de grammatiska testerna, än hos normalhörande barn. Skillnaderna var inte signifikanta. Barnen med ensidig hörselnedsättning hade signifikant lägre resultat på tre av fyra parametrar av funktionell hörsel. Det fanns inga samband mellan grammatisk förmåga och funktionell hörsel som kunde förklara skillnaderna. Det fanns ett samband mellan grammatisk förmåga och föräldrarnas utbildningsnivå. Bland barnen med ensidig hörselnedsättning fanns ett samband mellan att ha en högersidig hörselnedsättning och att ha lägre resultat på grammatisk produktion. Större grad av hörselnedsättning korrelerade med att ha svårare att höra i ljudrika miljöer.

Slutsats

Det går inte att utesluta att en ensidig hörselnedsättning kan ge konsekvenser hos ett barns språkutveckling och möjlighet att höra i olika ljudmiljöer.

Lokal: Lukten

TID: 14.00

Beskrivning av sju individer med predicerad haploinsufficiens av Benmorfogenesprotein 2 genen (BMP2) inklusive en tidigare icke beskriven duplikation av två baspar i BMP2-genen

Elin Stavrén-Eriksson, ST-läkare inom barn-och ungdomsmedicin samt doktorand, Barn- och ungdomskliniken, Mälarsjukhuset, KI, institutionen för molekylär medicin och kirurgi, forskargrupp sällsynta diagnoser.

Bakgrund: Benmorfogenesprotein 2 (BMP2) är ett signalprotein som är involverat i bl.a. bildningen av ben och brosk. Deletioner omfattande BMP2 och monoalleliska BMP2-varianter har associerats med kortvuxenhet, skelettmissbildningar, hörselnedsättning, utvecklingsförsening och kardiella avvikelser. Vi presenterar fenotypisk beskrivning av sex individer med mikrodeletioner som innefattar BMP2-genen och en individ med en tidigare icke beskriven sekvensvariant i BMP2-genen. Vårt syfte är att öka kunskapen om den BMP2-relaterade fenotypen och att rapportera en tidigare icke beskriven patogen sekvensvariant.

Metod: Individerna identifierades med genetisk testning (helgenom- eller helexomsekvensering) och fenotypiska data hämtades från medicinska journaler.

Resultat: Vissa specifika ansiktsdrag, skelettavvikelser och kortvuxenhet var vanligt förekommande liksom försenad språkutveckling, sekretorisk mediaotit (SOM) och omogen skelettålder. Hjärtfel och gomspalt förekom hos en individ och en annan individ hade tillväxthormonbrist. Utvecklingsförsening och låg intelligens förekom hos en individ.

Slutsats: Våra resultat tillsammans med tidigare forskning tyder på att haploinsufficiens av BMP2 har hög expressivitet när det gäller kortvuxenhet, vissa specifika ansiktsdrag och skelettavvikelser. Hjärtmissbildningar och gomspalt förekommer men med variabel expressivitet. Intelligensen är normal men lindrig utvecklingsförsening kan vara en del av fenotypen. Vår studie understryker att försenad språkutveckling samt SOM är vanligt förekommande och vi rekommenderar att tidig logopedkontakt samt regelbundna kontroller av mellanörat ska ingå i uppföljningen av dessa individer.

Lokal: Lukten

TID: 14.35

Livskvalitet efter Langerhans cellhistiocytos i barndomen

Malin Sveijer, ST-läkare barn- och ungdomskliniken Mälarsjukhuset, Region Sörmland. Doktorand, Translationell barncancerforskning, Kvinnor och barns hälsa, Karolinska institutet

Bakgrund: Langerhans cellhistiocytos (LCH) är en inflammatorisk myeloid neoplasi med varierande sjukdomsbild: från självläkande till svår sjukdom som kräver cytostatikabehandling. Sena komplikationer, som neurodegeneration (ND), är vanliga. Vi undersökte hur LCH i barndomen påverkar livet med målet att bättre förstå långtidskonsekvenser och hur livskvaliteten kan förbättras.

Metod: Alla pediatrika patienter ≥ 10 år, som för ≥ 5 år sedan fått diagnosen LCH vid Karolinska sjukhuset år 1990-2014 bjöds in till denna enkätstudie.

Resultat: 32/61 patienter svarade. Bortfallsanalys visade att deltagarna hade haft en svårare sjukdom. Mediantiden sedan diagnos var 17,5 år. 14/32 hade haft LCH i ≥ 2 organ och 5 (16%) hade ND. 53% hade fått systemisk behandling. Kohortens livskvalitet var suboptimal och de hade problem med trötthet. Av patienterna ≥ 15 år hade 27% enkätsvar talande för depression. 42% hade kronisk smärta och 16% en neuropsykiatrisk diagnos. Trötthet, symptom på depression och ADHD korrelerade med sämre livskvalitet. Bäst livskvalitet hade patienter som haft en mild sjukdom samt de patienter som hade fått längst behandling.

Slutsats: Studien visar hög prevalens av trötthet, depression, smärta och symptom på ADHD bland patienter som har behandlats för LCH i barndomen. Symtomen var associerade med försämrad livskvalitet och bör uppmärksammas i vården. Vi ställer oss också frågan om längre behandlingstid kan minska långtidskonsekvenser och ha en positiv effekt på livskvalitet.

Lokal: Lukten

TID: 14.55

”Yrkets röst”: En hörnsten i en allmänmedicinsk etik?

Linus Johnsson, Specialist i allmänmedicin, med. dr. i bioetik, Vårdcentralen Strängnäs

Bakgrund

Många allmänläkare stressas av det till synes omöjliga i att samtidigt följa riktlinjer, arbeta hållbart och göra patienten nöjd. Går det att, i detta tidevarv, urskilja en moralisk kärna inom allmänmedicinen som skulle kunna vara beständig?

Metod

Studien är en del av ett grounded theory-projekt som omfattar observationer av och intervjuer med 16 allmänläkare och ST-läkare i allmänmedicin. Den fokuserar på ”yrkets röst”, ett av fyra begrepp i teorin som fångar de krav som ställs på allmänläkaren när den fattar vardagsetiska beslut.

Resultat

Yrkets röst kan förstås som en lins som bryter det etiska krav som den andre – ofta patienten – genom sin blotta närvaro ställer på allmänläkaren. Den senare tillämpar, medvetet eller omedvetet, sin professionella erfarenhet på situationen genom tre frågor: Bör jag ingripa eller stå tillbaka? Bör jag säga vad jag tänker eller hålla tand för tunga? Och bör jag fokusera på den jag har framför mig eller ta ett fågelperspektiv? Problemet kommer därmed att falla inom en av åtta ”ramar” som fångar de värden som ur ett professionellt perspektiv framstår som viktigast.

Slutsats

Yrkets röst kan användas för att medvetandegöra vad som står på spel i vardagliga, etiskt problematiska situationer. Begreppet är tillräckligt koherent för att fungera som hörnsten i en teori om allmänläkarens etik, och förklarar hur etiska beslut som allmänläkaren intuitivt uppfattar som skäliga, men som det saknas socialt stöd för, ändå kan vara legitima.

Lokal: Känseln

TID: 13.20

Prediktiva faktorer för behandlingsutfall hos vuxna med sängväta

Amadeus Bergsten, AT-läkare, Vårdcentralen Ekensberg, Nyköping

Bakgrund

Kunskapen om vuxna med sängväta är skral trots en prevalens av 1 %. Förlegade uppfattningar orsakar svårt socialt lidande och de som söker vård möts av okunskap. Enureslarmet väcker patienten vid sängvätning och är en känd effektiv behandling hos barn. Pjama AB erbjuder sedan 2017 enureslarm som insamlar data före och under behandling. Dessa används nu för att utvärdera larmets effekt och prediktera behandlingsutfall hos vuxna.

Metod

Data både före och under behandling insamlades från myndiga patienter, t.ex. ålder, kön och enuresfrekvens. Analys avseende behandlingsutfall gjordes på de som utförde konsekvent behandling minst 4 veckor, då detta krävs för behandlingseffekt.

Resultat

Bland de 254 vuxna var åldern 18–61, 70 % män, 24 % hade daginkontinens och 77 % behandlades för första gången. Enuresfrekvens var i snitt 5 per vecka. Många kunde inte bedömas avseende behandlingsresultat p.g.a. inkonsekvent behandling. Få svarade på behandling, särskilt bland de som hade sängväta sedan barndomen.

Slutsats

I denna studie berör den utforskade gruppen vuxna med sängväta. Underbehandling och överrepresentation av män noterades. Enureslarmet fungerade sämre hos vuxna än hos barn, 1/3 svarade. Många avslutade behandlingen i förtid. Hälften hade sängväta från barnaålder och dessa var svårbehandlade, vilket kan öka vikten av att behandla sängväta i barndomen.

TID: 13.40

Utvärdering av sömnsvårigheter hos barn med hjälp av SLEEP DISTURBANCES SCALE FOR CHILDREN (SDSC)

Eva Åndell, Barnneurolog, PhD, Barn- och ungdomskliniken Sörmland, Nyköping

Bakgrund

Många barn (och vårdnadshavare) i Sverige har sömnproblem. Sömnproblem kan leda till sjukdomar, försämrad inlärning och ha negativ påverkan på humör och beteende. För att utvärdera behandlingsinsatser för sömn behövs bra mätinstrument. Vi vill därför validera och utvärdera frågeformuläret SLEEP DISTURBANCES SCALE FOR CHILDREN (SDSC) svenska översättning i en grupp barn i Sverige med neurologiska sjukdomar och utvecklingsavvikelse.

Metod : Vi inkluderar barn (3-18 år) med neurologiska och utvecklingsavvikelse som tillhör Barn och Ungdomsmottagning och/eller Habiliteringen i Region Sörmland och Västmanland. Vårdnadshavare fyller i SDSC om barnet. Detta kompletteras med frågor kring SDSC, bakgrundsfrågor om barnet samt vårdnadshavare beskrivning av egen sömn i skattningsformuläret Insomnia Severity Index (ISI). Ålder, kön, diagnos, BMI och ev läkemedelsbehandlingar hämtas från barnets journal.

Preliminära resultat:

Formulären är ifyllda av 52 individer, medan journaldata är inhämtat för 30/52 (58%). SDSC upplevs beskriva barnens sömn mycket bra till fullständigt av 36/52 (69%).

Vanligaste diagnoserna är epilepsi, 16/30 (53%) och 9/30 (30%) intellektuell funktionsnedsättning. Hos 9/30 (30%) barn finns sömnproblem journalförda, 12/30 (40%) har fått läkemedel utskrivna i syfte att förbättra sömnen och endast 6/30 (20%) har fått diagnoskod sömnsvårigheter under det senaste året.

Slutsats:

SDSC förväntas kunna användas för utvärdering av sömn hos den här gruppen barn.

Lokal: Känsln

TID: 14.00

Effekten av telemedicinsk uppföljning på följsamheten av CPAP behandling för sömnapné

Florim Delijaj, Doktorand på Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap, Allmänmedicin, Uppsala universitet, Chefläkare Patientsäkerhetsenheten, Region Sörmland

Bakgrund

Följsamhet till behandling med Continuous Positive Airway pressure (CPAP) är avgörande för god behandlingseffekt vid måttlig till svår obstruktiv sömnapné (OSA). Effekten av telemonitorering (TM) för att öka CPAP-följsamheten har visat sig variera.

Syftet med den studien var att undersöka effekten av TM jämfört med standard besök (SB) på CPAP-följsamheten samt påverkan av andra faktorer, inklusive CPAP-biverkningar på CPAP-följsamheten.

Metod

Konsekutiva patienter (n = 217) som ordinerats CPAP-behandling randomiserades antingen till TM eller SB. Patienterna följdes upp 6 månader efter behandlingsstart. Socioekonomiska livsstilsfaktorer, psykiskt problem, samt CPAP-biverkningar utvärderades. Skillnader mellan grupperna analyserades med t-test, chi-två test eller Fishers exakta test. Regressionsmodell användes för att utforska samband mellan beroende och oberoende variabler.

Resultat

Det fanns inga skillnader i CPAP-följsamhet mellan TM och SB efter 6 månader (53,2 % jämfört med 48,7 %; P=.54). CPAP-biverkningar såsom torr hals (odds ratio=2,17; 95 % konfidensintervall=1,25–3,70), ökade uppvaknanden (2,50; 1,31–4,76) och utandningsproblem (3,70; 1,25–10,1) var oberoende associerade med låg CPAP-följsamhet, Inga andra baslinje- eller uppföljningsfaktorer var associerade med CPAP-följsamhet efter 6 månader

Konklusion

Vi kunde inte påvisa att TM förbättrade CPAP-följsamhet. Torr hals, ökade uppvaknanden, utandningsproblem och rökning hade negativa effekter på CPAP-följsamhet.

Lokal: Känseln

TID: 14.35

Att tala eller inte? En psykometrisk studie av ett instrument som mäter kontextokänsligt undvikande.

Pernilla Abrahamsson, Leg. Psykolog, leg. Psykoterapeut, Smärtmottagningen på Rehabiliteringsmedicinska kliniken i Sörmland

Bakgrund: Kronisk smärta är både en privat och en social upplevelse som uttrycks i olika situationer och relationer. Det är av central betydelse att kunna läsa av ett socialt sammanhang för att avgöra när det passar att tala om sin smärta eller sina smärtrelaterade bekymmer. Patienter med kronisk smärta rapporterar ofta mer känslor av skam, nederlag och rädsla för andras negativa omdömen än friska, och kan välja att tystna av sådana skäl. Oflexibelt undvikande av att uttrycka sig kan i sin tur öka det smärtrelaterade lidandet. Ida Flink och medarbetare (2017) utvecklade ett självskattningsformulär som mäter i vilken uträkning smärtpatienter undviker att uttrycka sig om smärta och smärtrelaterade besvär i sociala situationer. Vi undersökte om Context Insensitive Avoidance scale (CIA) har samma reliabilitet och validitet i ett nytt stickprov.

Metod: Sekundärdata från 115 patienter med smärta och emotionell samsjuklighet användes för statistiska analyser med Cronbach's alfa, korrelationer, och multipla regressioner. Vi undersökte också om validiteten kunde utsträckas till två nya instrument.

Resultat: Som i originalstudien fann vi signifikanta samband mellan höga värden på CIA och låga värden på självmedkänsla och aktivitetsengagemang respektive höga värden på smärtintensitet och smärtans påverkan i vardagen. Validiteten kunde utsträckas till emotionsreglering, generell livskvalitet, och kontakten med vänner. CIA var det enda instrumentet som hade en effekt på smärtintensitet.

Slutsats: Oflexibelt undvikande av att uttrycka sig om sin smärta är associerat med ökat lidande. Kliniskt kan instrumentet användas för att identifiera sårbara patienter. Teoretiskt introducerar instrumentet det viktiga begreppet ”kontextkänslighet” till studier om smärta.

Lokal: Känseln

TID: 14.55

Barnfridsbrott - en deskriptiv studie bland ungdomar som bevittnat våld bland vuxna i sin familj

Sanna Tiikkaja, Forskningsledare, PhD, Forskningsledare, PhD

Bakgrund

Det är straffbart att låta barn bevittna, t.ex. vålds- och sexualbrott mellan närstående (barnfridsbrott). Att bevittna våld i familjen kan leda till negativa konsekvenser för unga och vården ska ha rutiner för att bemöta dessa ungdomar. Denna studie beskriver unga som upplevt våld i familjen, och möjliga samband med socioekonomi.

Metod

Data kommer från Liv & hälsa ung undersökningen i Sörmland, 2023. I undersökningen ställs frågor om upplevelser av hot om våld, kränkande ord och fysiskt/sexuellt våld bland vuxna i familjen. Föräldrarnas sysselsättning, boendesituation och oro för familjens ekonomi användes som mått på socioekonomi. Data analyserades med deskriptiva metoder, samband mellan barnfridsbrott och socioekonomi undersöktes med logistisk regression.

Preliminära resultat

Totalt inkluderades 3 704 ungdomar (15–18 år) i tvärsnittsstudien, och 19% av ungdomarna hade upplevt våld bland vuxna i familjen. Att ha bevittnat kränkande ord mellan vuxna i familjen var den vanligaste typen av våld (17 %), 8 % av ungdomarna upplevt hot om våld och 9 % av ungdomar bevittnat fysiskt/sexuellt våld. Det starkaste sambandet mellan barnfridsbrott och de olika socioekonomiska variablerna observerades för oro för föräldrarnas ekonomi (OR=3.30; 95% CI 2.72-4.01).

Slutsats

Två av tio unga i Sörmland har bevittnat våld mellan vuxna i sin familj. Att ha bevittnat våld har ett starkt samband med att känna oro för familjens ekonomi. Dessa ungdomar är en särskilt utsatt grupp i samhället.

Lokal: Pandion

TID: 15.20-15.50

Att främja en hållbar vardags- och arbetshälsa på individ, grupp och organisatorisk nivå.

Louise Karlsson, Specialarbetsterapeut/Doktorand, Primärvård, Region Sörmland

Bakgrund: Sjukskrivningar för stressrelaterad ohälsa ökar för varje år, vilket påverkar både individen, arbetsplatsen och samhället i stort. Stressrelaterad ohälsa ökar inte enbart bland de i arbetsförålder, utan även i yngre i åldrar och är ett aktuellt folkhälsoproblem. Försäkringskassan anger att riskfaktorer för stressrelaterad ohälsa är att vara en högutbildad kvinna i 30+ års ålder med flera barn- men är de verkligen de faktiska riskfaktorerna?

Vi lever idag i ett komplext och digitalt samhälle där prestation ofta är i centrum, oavsett om det är i skolan, på fritiden eller på arbetet. Vi matas också ständigt med olika ”tips” för en bättre hälsa, men är alla dessa hjälpsamma? Dagen samhälle premierar ofta multi-taskning, och många av oss är ständigt ”online”- men är vi någonsin närvarande i våra aktiviteter?

Att få ihop vardagen med alla olika roller, aktiviteter, krav och behov kan vara både svårt och utmanande. Agenda 2030s tredje delmål respektive god och nära vårdreformen syftar till främjandet av hälsa i alla åldrar- Men hur?

Metod: Presentationen kommer ta avsteg från aktuell forskning och aktivitetskunskap. Begreppet occupational balance kommer att vara centralt, vilket handlar om att utifrån befintliga aktivitetsmönster, roller och intressen kunna få insikt i vilka aktiviteter som behöver tas bort, anpassas eller läggas till i syfte att främja den individuella balansen, minska onödig stress och främja den psykiska hälsan. Även begreppet lifestylemedia och olika samhällsnormer kommer att lyftas.

Resultat: Förhoppningsvis kommer presentationen väcka nya tankar, idéer och inspirera till hur man kan främja både sin egen och sin omgivnings hälsa.

Personal på Centrum för klinisk forskning

Forskningsdirektör

Petri Olivius

E-post: Petri.Olivius@regionsormland.se

Biträdande föreståndare

Fotis Papadopoulos

E-post: Fotis.Papadopoulos@neuro.uu.se

Forskningshandledare

Eva-Maria Annerbäck

E-post: Eva-Maria.Annerback@regionsormland.se

Ove Axelsson

E-post: Ove.Axelsson@kbh.uu.se

Eugen Yu-Hui Wang

E-post: Eugen.Wang@regionsormland.se

Lars Rombo

E-post: Lars.Rombo@gmail.com

Lena Nordgren

E-post: Lena.Nordgren@regionsormland.se

Linda Swanson

E-post: Linda.Swanson@regionsormland.se

Omid Sadr Azodi

E-post: Omid.Sadr.Azodi@regionsormland.se

Staffan Eriksson

E-post: StaffanKarlDavid.Eriksson@regionsormland.se

Statistiker

Bei Yang

E-post: Bei.Yang@regionsormland.se

Ulf Larsson

E-post: Ulf.Larsson@regionsormland.se

Sektionen för tandvård

Lars Hjalmarsson

E-post: Lars.Hjalmarsson@regionsormland.se

Nodsamordnare

Annika Ohlsson

E-post: Annika.Ohlsson2@regionsormland.se

Biobanksamordnare

Christina Gökstorp

E-post: Christina.Gokstorp@regionsormland.se

Administratör

Pernilla Larsson

E-post: Pernilla.Larsson@regionsormland.se

Centrum för klinisk forskning, Region Sörmland
Sveavägen entré 9, Mälarsjukhuset
631 88 Eskilstuna
Tfn: 072-143 42 21
E-post: centrumforkliniskforskning@regionsormland.se
<https://samverkan.regionsormland.se/Utbildning-och-forskning>